

Espoon kaupungin menettely tietopyyntöön vastaamisessa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 25.8.2022 osoittamassaan kantelussa arvostellut Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön menettelyä. Hän arvostelee sitä, ettei Espoon kaupunki ole vastannut hänen vaimonsa 2.5.2022 tekemään tietopyyntöön lähikoulupäättöstä tehtäessä käytetyistä koulumatkoista. Pyyntöön vastattiin vasta 17.8.2022. Kesällä 2022 kantelija yritti selvittää asiaa kaupungin eri virkamiehiltä, mutta ei onnistunut tavoittamaan heitä taikka ei saanut vastauksia.

SELVITYS

Espoon kaupungin kasvun ja oppimisen toimialan lausunto on annettu 1.12.2022. Lausunnon liitteenä on suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön ja koulun rehtorin selvitykset.

VASTINE

Kantelija on 1.3.2023 antanut vastineensa hankitusta selvityksestä.

RATKAISU

Tapahtumatietoja

Kantelija ja hänen puolisonsa saivat tiedon lapsensa lähikoulupäätöksestä 2.5.2022. Kantelijan puoliso pyysi sähköpostitse lähikoulupäätöksen lisätietojen antajaksi merkityltä henkilöltä tietoa päätöksen perusteena olevista koulumatkoista samana päivänä. Pyyntöön ei vastattu. Espoon kaupungin lausunnossa todetaan, että rehtorin selvityksen mukaan hän ei ole saanut kantelussa esitettyä 2.5.2022 lähetettyä viestiä, eikä ole siten vastannut siihen. Kyseinen viesti ei myöskään ole ollut mukana tulosityksikköön 19.5.2022 tai myöhemmin lähetetyissä viesteissä. Rehtorille lähetetystä viestistä tuli Espoon kaupunginlausunnon mukaan tieto vasta kantelun yhteydessä.

Kantelija uudisti pyynnön eri henkilölle 19.5.2022. Hänelle vastatiin samana päivänä, että tiedon voi saada valitusasian käsittelyn yhteydessä Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, joka on käsitellyt lähikoulupäätöstä koskevan oikaisuvaatimusasian. Aluehallintovirastolta saatuihin valitusasiakirjoihin sisältyi Espoon kaupungin 17.6.2022 päivätty lausunto, mutta lausunto ei sisältänyt pyydettyä tietoa. Kantelija kertoo yrittäneensä tavoitella 15.7.2022 alkaen eri henkilöitä Espoon kaupungilta, mutta ei ole tavoittanut heitä.

Kantelija lähetti 21.7.2022 järjestelmäsuunnittelijalle sähköpostiviestin, jossa todettiin, että aluehallintovirastosta saadussa lausunnossa ei ollut koulumatkojen pituuksia. Kantelija pyysi tiedot uudelleen. Perusopetuksen tulosityksikön selvityksen mukaan tulosityksikössä on ollut ns. kesä-sulku ajalla 27.6.-31.7.2022. Tuolle ajalle oli selvityksen mukaan määrätty päälliköiden sijaisjärjestely muun muassa laskujen hyväksymisen ja tarvittaessa päätösten tekemiseksi myös sulun aikana. Järjestelmäsuunnittelija vastasi 2.8.2022 kantelijan 21.7.2022 lähettämään viestiin. Hän totesi välittävänsä viestin oppilasasioiden asiantuntijalle. Kantelija lähetti 17.8.2022 tietopyynnön oppilasasioiden asiantuntijalle, joka vastasi samana päivänä. Pyydetty tiedot toimitettiin Espoon kaupungin lausunnon mukaan tällöin, ja siltä osin kuin pyydettyjä tietoja ei annettu, tehtiin julkisuuslain mukainen hallintopäätös.

Arviointi

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 7 §:n mukainen palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät lain esitöiden ([HE 72/2002 vp](#), s. 61-62) mukaan sitä, että asiointi tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästään.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 9 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (tiedonhallintalaki) 4 §:n 2 momentin mukaan tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on:

- 1) määritelty tässä ja muussa laissa säädettyjen tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut;
- 2) ajantasaiset ohjeet tietoaineistojen käsittelystä, tietojärjestelmien käytöstä, tietojenkäsittelyoikeuksista, tiedonhallinnan vastuiden toteuttamisesta, tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta, tietoturvallisuustoimenpiteistä sekä poikkeusoloihin varautumisesta;
- 3) tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä ja tiedonhallintayksikön lukuun toimivilla on riittävä tuntemus voimassa olevista tiedonhallintaa, tietojenkäsittelyä sekä asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja tiedonhallintayksikön ohjeista;
- 4) asianmukaiset työvälineet tiedonhallintaa koskevien velvollisuuksien toteuttamiseksi;

5) järjestetty riittävä valvonta tiedonhallintaan liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta.

Asiassa saadun selvityksen mukaan Espoon kaupunki on vastannut kantelijan 2.5.2022 esittämään ja myöhemmin useaan kertaan uudistamaan tietopyyntöön vasta 17.8.2022. Espoon kaupunki on näin ollen menetellyt asiassa julkisuuslain vastaisesti jättäessään antamatta tiedon lain mukaisessa määräajassa.

Tiedonhallintalaki velvoittaa tiedonhallintayksikön johtoa huolehtimaan tiedonsaantioikeuksien toteutumiseksi muun ohella tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuista, ohjeistuksen ajantasaisuudesta sekä henkilöstön koulutuksesta. Hallintoasioiden asianmukainen hoitaminen myös loma-aikoina tulisi varmistaa.

Espoon kaupunki ei ole saadun selvityksen perusteella huolehtinut riittävästi tiedonhallinnan järjestämisestä edellä mainitun lain mukaisesti.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Espoon kaupungin huomiota hallintolain, julkisuuslain sekä tiedonhallintalain noudattamiseen.

Kantelu ei ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama